

Στην Εθνική Πινακοθήκη

Αναδρομική έκθεση του Γιάννη Γαΐτη

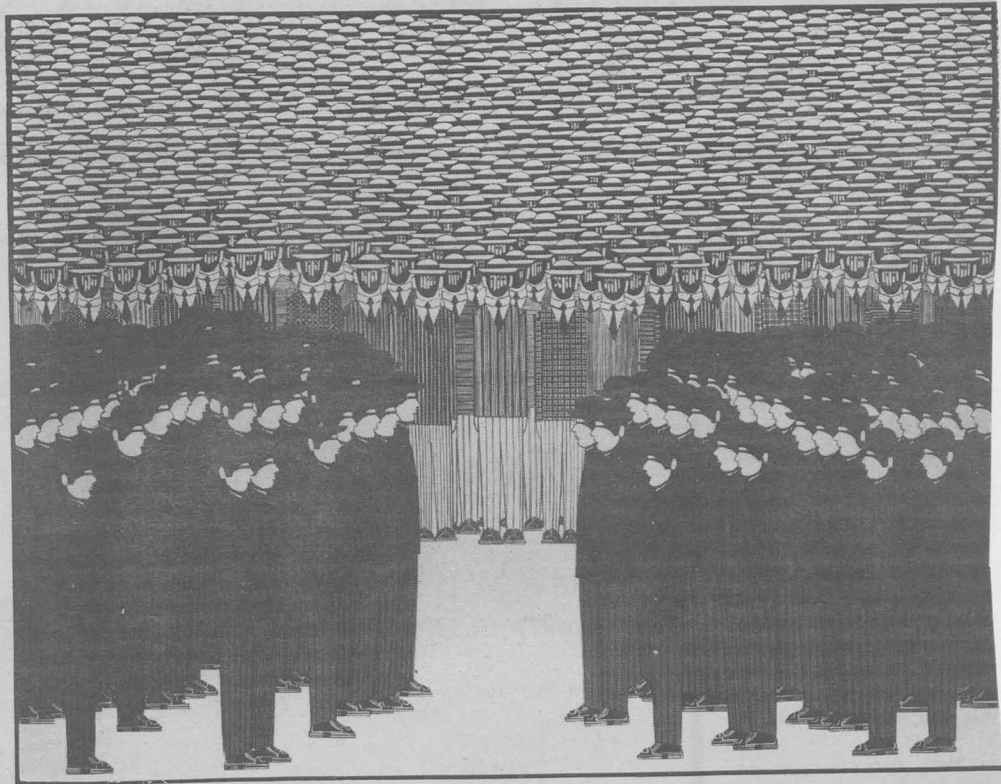
Της Ηρώς
Μαυροειδή - Λασπά

Με την αναδρομική έκθεση, που εγκαινιάζεται αύριο στην Εθνική Πινακοθήκη, ο Γιάννης Γαΐτης ξανάρχεται κοντά μας με έργα ζωγραφικής και γλυπτικής, από τα χρόνια της κατοχής μέχρι τα πιο πρόσφατα. Από τα χρόνια που ξεκινούσε το δύσκολο δρόμο της τέχνης και της προσωπικής του καλλιτεχνικής ανάπτυξης, μέχρι τη σημερινή εποχή, που είναι σφραγισμένη με την ωριμότητα και την εντελώς ιδιαίτερη φυσιογνωμία της πνευματικής του δημιουργίας. Μέσα σ' όλα αυτά τα χρόνια, τόσο η εκφραστική φόρμα της δημιουργίας του Γ. Γαΐτη, όσο και τα μηνυματά της, εξελίσσονται συνεχώς στο ψάξιμο για την πιο βαθιά αλήθεια της ανθρώπινης ύπαρξης και των αξιών της: Ήταν δύσκολο το ξεκίνημα του νεαρού Γαΐτη. Το αυθόρμητο πνεύμα του, διψασμένο για νέους τρόπους έκφρασης, απελευθερωμένους από το τότε κατεστημένο του ελληνικού καλλιτεχνικού χώρου, συναντούσε στα πρώτα βήματά

του την ειρωνεία και την εχθρότητα του συνόλου των τεχνοκρίτικων και του Τύπου. Και όχι μόνο του αντιδραστικού Τύπου, που είναι φυσικό να απεχθάνεται καθετί το νέο και καθαρό. Ακόμα και ο αριστερός Τύπος, διαποτισμένος με τα «ιδανικά» του σοσιαλιστικού ρεαλισμού, είχε χαρακτηρίσει την τέχνη του ως «τέχνη, που δεν εκφράζει απολύτως τίποτα, εκτός από την παρακμή και την άρνηση». Εν τούτοις υπήρξαν και εξαιρέσεις, όπως οι Ν. Κουτούζης, Γ. Λαμπρίας και Αγγ. Προκοπίου, που πίστευαν και ο διακήρυξαν ότι ο «Γαΐτης είναι το πιο σημαντικό ζωγράφος και γλύπτης της γενιάς του Β' παγκοσμίου πολέμου». (Α. Προκοπίου 1954).

Μαθητής του Παρθένη και του Μόραλη, στη Σχολή Καλών Τεχνών, ο Γ. Γαΐτης οργανώνει την πρώτη του έκθεση στο σπίτι του της οδού Μαυροματαιών, το 1944, και ένα χρόνο αργότερα μια δεύτερη έκθεση στην αίθουσα του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός». Η εποχή εκείνη ήταν καθοριστική για την παραπέρα πορεία της καλλιτεχνικής

φυσιογνωμίας του ζωγράφου, καθώς συνδέθηκε φιλικά με άλλους αξιολογούς νέους καλλιτέχνες, πολλοί από τους οποίους είχαν γνωρίσει στο εξωτερικό και κυρίως στο Παρίσι, τα νέα ρεύματα που εξελίσσονται, στη Δυτική τέχνη. Επηρεασμένος βαθιά από τα νέα αυτά μηνύματα, ο Γαΐτης μαζί με τους Κοντόπουλο, Σίμωση, Απέργη, Μαλτέζο, Αντύπα κ.ά., δημιούργησε αμέσως μετά τον πόλεμο την «Ομάδα των ακραίων» που όμως διαλύθηκε στην Ελλάδα, διαφεντευόταν από το στεγνό ακαδημαϊκό κατεστημένο, που αναγνώριζε μόνο την καθαρά «ελληνική» παράδοση, κλεινοντας την πόρτα σε καθετί το καινούριο, το πανανθρώπινο. Ο μόνος λοιπόν δρόμος να εξελιχθεί ένας καλλιτέχνης σαν «καλλιτέχνης» κι όχι σαν «εθνικός καλλιτέχνης ήταν να πάει στο Παρίσι, όπου θα έβρισκε το κατάλληλο, για την ελεύθερη δημιουργία του, κλίμα. Ο Γ. Γαΐτης έζησε στο Παρίσι πάνω από είκοσι χρόνια, ενώ ποτέ δεν έχασε το διάστημα που έχασε την επαφή του με το ελληνικό κοινό.

Εργο του Γιάννη Γαΐτη με τα γνωστά ανθρωπάκια του

Σ' όλη τη διάρκεια της καλλιτεχνικής του εξέλιξης, ο ζωγράφος δοκιμάζει διάφορες τεχντροπίες. Από τον υπερρεαλισμό στον κυβισμό, από τον εξπρεσιονισμό και το νατουραλισμό ως το συμβολισμό και την αφηρημένη τέχνη. Κατακτά ακόμα και το χώρο της γλυπτικής. Σήμερα πια το έργο του Γαΐτη είναι αναγνωρισμένο στο σύνολό του, αν και στο πέρασμά του ξεσήκωνε συχνά θυελλές διαμαρτηρίας. Ιδιαίτερα όμως αγαπητά στο ευρύτερο κοινό είναι τα «ανθρωπάκια» του, που

εκφράζουν όλα τα συναισθήματα του σύγχρονου ανθρώπου. Βλέποντας αυτούς τους πίνακες, αισθανόμαστε μια λύπη, μια μοναξιά μες' στο πλήθος. Μα πολλές φορές οι καθαρές γραμμές και τα χαρούμενα χρώματα, ξυπνούν μέσα μας την αισιοδοξία και την πίστη. Τα ριγωτά «ανθρωπάκια» είναι η ίδια η αγάπη του μεγάλου ζωγράφου για τον απλό, χαμένο μέσα σ' ένα κόσμο χωρίς ταυτότητα, άνθρωπο. Για να πλησιάσει ακόμα πιο πολύ εμάς, τους «άνωνυμους», έβγαλε τα

ανθρωπάκια από τους πίνακες και τα άφησε ελεύθερα ανάμεσά μας. Τα 'στειλε στα σπίτια μας με μορφή ξύλινων παιχνιδιών. Στόλισε με τις γλυπτές τους φυσιογνωμίες τους ανοιχτούς χώρους. «Μ' ενδιαφέρει να κάνω εκθέσεις εκεί που θα με δει ο απλός άνθρωπος - το ευρύ κοινό. Αυτοί δηλαδή, στους οποίους απευθύνονται και για τους οποίους ζωγράφω πάντα». Αυτά είναι τα λόγια του Γιάννη Γαΐτη. Δε χρειάζεται να πούμε τίποτα άλλο.

